

**Európsky dohovor o ochrane stavovcov
používaných na pokusné a iné vedecké účely**

Štrasburg, 18. III. 1986

Preambula

Členské štáty Rady Európy, signatári tohto dohovoru,

odvolávajúc sa na to, že cieľom Rady Európy je dosiahnutie väčšej jednoty medzi jej členmi a že Rada Európy si želá spolupracovať s inými štátmi v oblasti ochrany žijúcich zvierat používaných na pokusné a iné vedecké účely,

uznávajúc, že človek má morálnu povinnosť brať ohľad na všetky zvieratá a náležito zvážiť ich schopnosť trpieť a schopnosť zapamätat' si,

akceptujúc ďalej, že človek vo svojej túžbe po vedomostiach, zdraví a bezpečnosti má potrebu používať zvieratá tam, kde je možno predpokladať, že výsledok bude slúžiť rozšíreniu vedomostí alebo bude na celkový prospech človeku alebo zvierat'u, a to rovnakým spôsobom, ako ich používa ako zdroj potravy, ošatenia a ako ťažné zvieratá,

rozhodnuté obmedziť používanie zvierat na pokusné a iné vedecké účely, s cieľom nahradiť takéto používanie kde je to vhodné, predovšetkým hľadaním alternatívnych opatrení a podporovaním používania týchto alternatívnych opatrení,

so želaním prijať spoločné ustanovenia, ktoré by chránili zvieratá používané pri týchto procedúrach, ktoré by mohli spôsobiť bolesť, utrpenie, úzkosť alebo trvalú ujmu a zabezpečiť, aby v prípade, kedy nie je možné vyhnúť sa takýmto procedúram, boli tieto obmedzené na minimum,

dohodli sa takto:

Časť I - Všeobecné ustanovenia

Článok 1

1. Tento dohovor sa vzťahuje na akékoľvek zviera používané alebo, ktoré sa má použiť v akejkoľvek pokusnej alebo inej vedeckej procedúre, ktorá môže spôsobiť bolesť, utrpenie, úzkosť alebo trvalú ujmu. Nevzťahuje sa na žiadnu nepokusnú poľnohospodársku ani klinickú veterinárnu prax.

2. Na účely tohto dohovoru

a) "zvíra", ak nie je stanovené inak, znamená akéhokoľvek živého, nie ľudského stavovca, vrátane voľne žijúcich a/alebo rozmnožujúcich sa larválnych foriem, ale s výnimkou iných prenatálnych alebo embryotických foriem,

b) "ktorý sa má použiť" znamená zviera zrodené alebo chované na účely predaja, nakladania alebo používania na akékoľvek pokusné alebo iné vedecké procedúry,

c) "procedúra" znamená akékoľvek pokusné alebo iné vedecké použitie zvierat'a, ktoré môže spôsobiť bolesť, utrpenie, úzkosť alebo trvalú ujmu, vrátane akéhokoľvek priebehu akcie, ktorá má alebo môže viesť k narodeniu zvierat'a v takýchto podmienkach, s výnimkou čo najmenej bolestných metód aké pripúšťa moderná prax zabíjania a značkovania zvierat (t.j. "humánne" metódy). Procedúra sa začína, keď je zviera po prvý raz pripravené na použitie a končí sa, keď už pre túto procedúru netreba vykonať žiadne ďalšie pozorovania; eliminácia bolesti, utrpenia, úzkosti alebo trvalej ujmy úspešným použitím anestézy alebo analgézy či iných metód nestavia použitie zvierat'a mimo rámec tejto definície,

d) "kompetentná osoba" znamená akúkoľvek osobu, ktorá je zmluvnou stranou považovaná za kompetentnú na svojom území vykonávať príslušnú funkciu popísanú v tomto dohovore,

e) "zodpovedný orgán" znamená, na území príslušnej zmluvnej strany, akýkoľvek orgán, subjekt alebo osobu určenú na daný účel,

f) "zariadenie" znamená akékoľvek nepremiestniteľné alebo mobilné zariadenie, akúkoľvek budovu, skupinu budov alebo iných priestorov, vrátane miesta, ktoré nie je celkom ohradené alebo zastrešené,

- g) "chovateľské zariadenie" znamená akékoľvek zariadenie, kde sa zvieratá chovajú s cieľom ich použitia v procedúrach,
- h) "dodávateľské zariadenie" znamená akékoľvek iné než chovateľské zariadenie, z ktorého sú zvieratá dodávané za účelom ich použitia v procedúrach,
- i) "užívateľské zariadenie" znamená akékoľvek zariadenie, kde sa zvieratá používajú v procedúrach,
- j) "humánne metódy zabíjania" znamená zabíjanie zvierat pri spôsobení minimálneho fyzického a mentálneho utrpenia podľa jednotlivých druhov.

Článok 2

Procedúru možno vykonávať na jeden či viacero z nasledujúcich účelov len a na základe obmedzení stanovených v tomto dohovore:

- a) i) vyhnutie sa alebo prevencia choroby, poškodenia zdravia či inej anomálie alebo ich následkov na človeku, stavovcoch alebo bezstavovcoch či rastlinách, vrátane výroby a kvality, účinnosti a bezpečného testovania liečiv, látok alebo výrobkov,

ii) diagnóza alebo liečba choroby, poškodeného zdravia alebo inej anomálie alebo ich následkov na človeku, stavovcoch, bezstavovcoch alebo rastlinách,
- b) rozpoznanie, ohodnotenie, regulácia alebo modifikácia fyziologického stavu človeka, stavovcov, bezstavovcov alebo rastlín,
- c) ochrana prostredia,
- d) vedecký výskum,
- e) výchova a vzdelávanie,
- f) súdne vyšetrovania.

Článok 3

Každá zmluvná strana sa zaväzuje vykonať všetky kroky potrebné pre účinnosť ustanovení tohto dohovoru a zabezpečiť účinný systém kontroly a dohľadu, a to čo najskôr, v každom prípade však v rámci piatich rokov odo dňa, kedy tento dohovor nadobudne platnosť pre túto zmluvnú stranu.

Článok 4

Žiadne z ustanovení tohto dohovoru nemá vplyv na voľnosť zmluvných strán prijímať prísnejšie opatrenia na ochranu zvierat používaných v procedúrach alebo na dohľad a obmedzenie používania zvierat v procedúrach.

Časť II - Všeobecná starostlivosť a prístrešie

Článok 5

1. Akémukoľvek zvieratú používanému alebo ktoré sa má použiť v procedúre musí byť poskytnuté prístrešie, prostredie, minimálna úroveň slobody pohybu, potrava, voda a starostlivosť primeraná jeho zdraviu a telesnej a duševnej pohode. Akékoľvek obmedzenie rozsahu, v ktorom si môže uspokojovať svoje fyziologické a etologické potreby, musí byť obmedzené na nevyhnutnú mieru. Pri uplatňovaní tohto ustanovenia treba venovať pozornosť štandardom pre prístrešie zvierat a starostlivosť o ne, ktoré sa uvádzajú v prílohe A tohto dohovoru.
2. Podmienky životného prostredia, v ktorých sú zvieratá chované, držané alebo používané je potrebné denne kontrolovať.
3. Telesnú a duševnú pohodu a zdravotný stav zvierat je potrebné sledovať dostatočne zblízka a často, aby sa zabránilo bolestiam alebo utrpeniu, ktorému sa možno vyvarovať, úzkosti alebo trvalej ujme.
4. Každá zmluvná strana určí opatrenia na zabezpečenie čo najrýchlejšej nápravy objaveného nedostatku alebo utrpenia.

Časť III - Vykonávanie procedúry

Článok 6

1. Procedúra sa nesmie vykonávať na žiaden z účelov spomenutých v článku 2; ak je vhodná a reálne dostupná iná vedecky dostačujúca metóda, ktorá nevyžaduje používanie zvierat'a.
2. Každá zmluvná strana by mala podporovať vedecký výskum prispievajúci k rozvoju metód, ktoré by mohli poskytnúť rovnaké informácie, ako sa získavajú v procedúrach.

Článok 7

1. V prípade, že je treba vykonať procedúru, výber druhu treba dôkladne zvážiť a kde je to potrebné, vysvetliť príslušnému zodpovednému orgánu; ak je možnosť výberu procedúr z viacerých možností, treba tieto vybrať podľa kritéria najmenšieho počtu používaných zvierat, spôsobenia najmenšej bolesti, utrpenia, úzkosti alebo trvalej ujmy, a u ktorých je najpravdepodobnejší uspokojivý výsledok.

Článok 8

Procedúra sa musí vykonávať pri všeobecnej alebo lokálnej anestézii alebo analgézii alebo inou metódou určenou na maximálnu elimináciu bolesti, utrpenia, úzkosti alebo trvalej ujmy aplikovanou počas procedúry, ak

- a) bolesť spôsobená procedúrou nie je menšia ako zmenšenie pohody zvierat'a spôsobené použitím anestézie alebo analgézie, alebo
- b) použitie anestézie alebo analgézie je nezlučiteľné s cieľom procedúry. V takýchto prípadoch treba uplatniť vhodné legislatívne a/alebo administratívne opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa zbytočne nevykonala žiadna takáto procedúra.

Článok 9

1. Kde sa plánuje podrobiť zviera procedúre, pri ktorej podstúpi alebo môže podstúpiť silnú bolesť, ktorú pravdepodobne vydrží, vykonanie takejto procedúry musí byť zvlášť vyhlásené a schválené alebo osobitne povolené zodpovedným orgánom.
2. Na zabezpečenie toho, aby sa zbytočne nevykonala žiadna takáto procedúra, prijímajú sa vhodné legislatívne a/alebo administratívne opatrenia.

Takéto opatrenia budú zahŕňať

- buď osobitné povolenie zodpovedného orgánu,
- alebo osobitné oboznámenie zodpovedného orgánu s touto procedúrou a súdne alebo administratívne konanie, ktoré vykoná tento orgán, ak nie je presvedčený o tom, že procedúra je dostatočným dôvodom na splnenie základných potrieb človeka alebo zvierat'a, vrátane riešenia vedeckých problémov.

Článok 10

Počas procedúry používané zviera naďalej podlieha ustanoveniam článku 5 okrem prípadu, kde sú tieto ustanovenia nezlučiteľné s cieľom procedúry.

Článok 11

1. Na konci procedúry sa rozhodne, či zviera zostane nažive alebo bude humánnym spôsobom zabitá. Zviera sa nesmie nechať nažive v prípade, že by hoci po prinavrátení do pôvodného zdravotného stavu v ostatných ohľadoch napriek tomu u neho pravdepodobne pretrvávala bolesť alebo úzkosť.
2. Rozhodnutia uvedené v odseku 1 tohto článku musí prijímať kompetentná osoba, konkrétne veterinár alebo osoba, ktorá v súlade s článkom 13 je za procedúru zodpovedná, alebo ju vykonala.
3. Kde ku koncu procedúry
 - a) zviera má byť ponechané nažive, musí sa mu dostať vhodnej starostlivosti vzhľadom na jeho zdravotný stav, musí byť umiestnené pod dohľadom veterinára alebo inej kompetentnej osoby a držané v podmienkach vyhovujúcich požiadavkám

článku 5. Podmienok stanovených v tomto pod-odseku je však možné sa vzdať, a to v prípade, kedy podľa názoru veterinára by zviera následkom takejto výnimky netrpelo,

b) zviera nemá byť ponechané nažive ani mať úžitok z ustano-vení článku 5 pre svoj blahobyť, má sa zabiť humánnym spôsobom a to čo najskôr.

4. Nijaké zviera, ktoré sa použilo v procedúre predpokladajúcej silnú alebo trvalú bolesť či utrpenie, bez ohľadu na to, či bola použitá anestézia alebo analgézia, sa nepoužije na ďalšiu procedúru, ak nebolo prinavrátené do dobrého zdravotného stavu a blahobytu a ak

a) ďalšia procedúra je takou, kde je zviera počas celej procedúry pod všeobecnou anestéziou, ktorá sa zachová kým nie je zviera zabité alebo

b) súčasťou ďalšej procedúry budú len menšie zásahy.

Článok 12

Bez ujmy na ďalších ustanoveniach tohto dohovoru, kde je to potrebné na legitímne účely procedúry, zodpovedný orgán môže dovoliť, aby dané zviera bolo oslobodené, za predpokladu, že bola poskytnutá maximálna možná starostlivosť na zabezpečenie pohody zvieratá. Procedúry, ktorých súčasťou je oslobodenie zvieratá, nebudú povoľované len na výchovné a vzdelávacie účely.

Časť IV - Oprávnenie

Článok 13

Procedúra na účely spomínané v článku 2 môže byť vykonaná len oprávnenou osobou, alebo pod jej priamou zodpovednosťou, alebo ak bol príslušný pokusný či iný vedecký projekt povolený v súlade s ustanoveniami právneho poriadku daného štátu. Povoľenie sa udeľuje len osobám, ktoré zodpovedný orgán považuje za kompetentné.

ČASŤ V - Chovateľské alebo dodávateľské zariadenia

Článok 14

Chovateľské a dodávateľské zariadenia musia byť zaregistrované na zodpovednom orgáne okrem udelenia výnimky v zmysle článku 21 alebo článku 22. Takto zaregistrované zariadenia musia spĺňať požiadavky článku 5.

Článok 15

V registrácii podľa článku 14 sa uvedie osoba zodpovedná za toto zariadenie, ktorá je kompetentná ho riadiť alebo zabezpečovať vhodnú starostlivosť pre zvieratá tých druhov, aké sa budú v zariadení chovať alebo držať.

Článok 16

1. V registrovaných chovateľských zariadeniach je potrebné vykonať, pokiaľ ide o tu chované zvieratá, opatrenia na zaznamenávanie ich počtu a druhov, dátumu ich odovzdania, mena a adresy prijímateľa.

2. V registrovaných dodávateľských zariadeniach je potrebné vykonať opatrenia na zaznamenávanie počtu a druhov takých zvierat, ktoré prichádzajú a opúšťajú toto zariadenie, dátumov týchto pohybov, od koho boli príslušné zvieratá získané a mena a adresy prijímateľa.

3. Zodpovedný orgán určí záznamy, ktoré je potrebné uchovávať a ktoré mu je potrebné dať k dispozícii, čo má na starosti osoba zodpovedná za zariadenia spomenuté v odsekoch 1 a 2 tohto článku; takéto záznamy je potrebné uchovávať po dobu minimálne troch rokov odo dňa vykonania posledného záznamu.

Článok 17

1. Každý pes a mačka v zariadení musia byť pred odstavením jednotlivo a trvalo označené a to čo najmenej bolestivým spôsobom.
2. Ak sa do zariadenia po prvý raz prijíma neoznačený pes alebo mačka po odstavení, je potrebné čo najskôr ho/ju označiť.
3. Ak sa pes alebo mačka presúvajú z jedného zariadenia do druhého ešte pred ich odstavením a nie je vhodné ich predtým označiť, je potrebné až do označenia zvierat'a uchovávať plne dokumentujúci záznam, kde sa uvádza predovšetkým matka zvierat'a.
4. Podrobnosti o identite a pôvode každého psa alebo mačky sa uvedú v záznamoch daného zariadenia.

Časť VI - Užívateľské zariadenia

Článok 18

Užívateľské zariadenia sa registrujú na alebo inak schvaľujú zodpovedným orgánom a musia spĺňať podmienky stanovené v článku 5.

Článok 19

Na užívateľských zariadeniach sa vykonávajú také opatrenia, aby boli technické vybavenia a zariadenia vhodné pre používané druhy zvierat a tiež pre vykonanie tu vedených procedúr. Dizajn, konštrukcia a fungovanie takéhoto technického vybavenia a zariadení musí zabezpečovať, že procedúry sa vykonávajú čo najefektívnejšie, s cieľom získať zodpovedajúce výsledky pri použití minimálneho počtu zvierat a pri minimálnej hladine bolesti, utrpenia, úzkosti alebo trvalej ujmy.

Článok 20

V užívateľských zariadeniach

- a) je stanovená osoba alebo osoby, ktoré sú administratívne zodpovedné za starostlivosť o zvieratá a fungovanie zariadení,
- b) zabezpečí sa dostatočne vyškolený personál,
- c) uskutočnia sa adekvátne opatrenia pre poskytovanie veterinárneho poradenstva a liečby,
- d) veterinár alebo iná kompetentná osoba je poverená vykonávaním poradenských služieb vo vzťahu k pohode zvierat.

Článok 21

1. Zvieratá uvedených druhov, ktoré sa majú použiť v procedúrach sa získajú priamo od, alebo pochádzajú z registrovaných chovateľských zariadení, ak sa na základe opatrení, ktoré určuje zmluvná strana, nezíska všeobecná alebo osobitná výnimka:

Myš *Mus musculus*

Potkan *Rattus norvegicus*

Morské prasa *Cavia porcellus*

Škrečok zlatý *Mesocricetus auratus*

Králik *Oryctolagus cuniculus*

Pes *Canis familiaris*

Mačka *Felis catus*

Prepelica poľná *Coturnix coturnix*

2. Každá zmluvná strana sa zaväzuje rozšíriť ustanovenia odseku 1 tohto článku na iné druhy, predovšetkým z radu primátov, a to čo najskôr ako je tu šanca na dostatočný prísun na tento účel chovaných zvierat daného druhu.

3. Zatúlané zvieratá domácich druhov sa na procedúry nepoužívajú. Všeobecná výnimka udelená na základe podmienok odseku 1 tohto článku sa nesmie rozšíriť na zatúlaných psov a mačky.

Článok 22

V užívateľských zariadeniach sa môžu používať len zvieratá dodané z registrovaných chovateľských alebo dodávateľských zariadení, ak sa na základe opatrení, ktoré určuje zmluvná strana, nezíska všeobecná alebo osobitná výnimka.

Článok 23

V prípade povolenia udeleného zodpovedným orgánom je možné vykonávať procedúry i mimo užívateľských zariadení.

Článok 24

V užívateľských zariadeniach je potrebné prijať opatrenia na uchovávanie záznamov, ktoré sú zodpovednému orgánu na požiadanie k dispozícii. Konkrétne tieto záznamy musia spĺňať požiadavky uvedené v článku 27 a okrem toho vykazovať počet a druhy získaných zvierat, od koho boli tieto zvieratá získané a dátum ich príchodu.

Časť VII - Vzdelávanie a školenia

Článok 25

1. Procedúry vykonávané na účely vzdelávania, školenia a ďalšieho školenia pre odborné profesie alebo iné povolania, vrátane starostlivosti o zvieratá používané alebo ktoré sa majú použiť v procedúrach, musia byť zodpovednému orgánu oznámené a vykonané inšpektormi alebo pod ich dohľadom, ktorí budú zodpovední za zabezpečenie súladu vykonávaných procedúr s vnútroštátnym právnym poriadkom v zmysle požiadaviek tohto dohovoru.
2. Procedúry v oblasti vzdelávania, školenia a ďalšieho školenia na iné účely, ako sa uvádzajú v odseku 1 vyššie, sa nepovoľujú.
3. Procedúry uvedené v odseku 1 tohto článku sa obmedzia len na tie procedúry, ktoré sú absolútne nevyhnutné na účely daného vzdelávania alebo školenia a povoľujú sa len ak ich cieľ nemožno dosiahnuť porovnateľne účinnými audiovizuálnymi alebo inými vhodnými metódami.

Článok 26

Osoby vykonávajúce alebo zúčastňujúce sa na procedúrach, alebo starajúce sa o zvieratá používané v procedúrach, vrátane dohľadu musia mať primerané vzdelanie a zaškolenie.

Časť VIII - Štatistické informácie

Článok 27

1. Každá zmluvná strana zbiera štatistické informácie o použití zvierat v procedúrach a v prípade, kde to zákon dovoľuje, sú tieto informácie k dispozícii verejnosti.
2. Informácie sa zhromažďujú z nasledovných oblastí:
 - a) počet a druhy zvierat používaných v procedúrach,
 - b) počet zvierat vo vybraných kategóriách používaných v procedúrach priamo súvisiacich s medicínou a vo vzdelávaní a školení,
 - c) počet zvierat vo vybraných kategóriách používaných v procedúrach na ochranu človeka a životného prostredia,
 - d) počet zvierat vo vybraných kategóriách používaných v procedúrach vyžadovaných zákonom.

Článok 28

1. V zmysle požiadaviek vnútroštátneho právneho poriadku vzťahujúcich sa na uchovávanie tajomstva a zachovanie dôvernosti, každá zmluvná strana sprostredkuje každoročne generálnemu tajomníkovi Rady Európy informácie týkajúce sa bodov uvedených v článku 27 odsek 2, predložené vo forme uvedenej v prílohe B tohto dohovoru.

2. Generálny tajomník Rady Európy zverejní štatistické informácie získané od zmluvných strán týkajúce sa bodov uvedených v článku 27 odsek 2.

3. Každá zmluvná strana je vyzvaná oznámiť generálnemu tajomníkovi Rady Európy adresu svojho národného orgánu, od ktorého sa na požiadanie dajú získať informácie o komplexnejšej štatistike daného štátu. Takéto adresy sa zahrnú do štatistických publikácií generálneho tajomníka Rady Európy.

Časť IX - Uznatie procedúr vykonaných na území inej zmluvnej strany

Článok 29

1. Aby sa vyhol zbytočným opakovaniam procedúr vyžadovaných zákonom o zdraví a bezpečnosti, každá zmluvná strana, kde je to vhodné, uzná výsledky procedúr vykonaných na území inej zmluvnej strany.

2. Za týmto účelom sa zmluvné strany zaväzujú, kde je to vhodné a zákon to umožňuje, preukázať si navzájom pomoc, predovšetkým poskytovaním informácií o svojom právnom poriadku a administratívnej praxi týkajúcej sa požiadaviek na procedúry vykonávané na podporu predkladania produktov na registráciu, rovnako ako konkrétnych informácií o procedúrach vykonaných na ich území a o povoleniach alebo iných administratívnych podrobnostiach týkajúcich sa týchto procedúr.

Časť X - Multilaterálne konzultácie

Článok 30

Zmluvné strany usporiadajú do piatich rokov od nadobudnutia platnosti tohto dohovoru a potom každých päť rokov alebo, ak si to vyžaduje väčšina zmluvných strán aj častejšie, multilaterálne konzultácie v rámci Rady Európy s cieľom preskúmať uplatňovanie tohto dohovoru, a prípadnú vhodnosť prehodnotenia alebo rozšírenia jeho ustanovení. Tieto konzultácie sa uskutočnia na stretnutiach zvolaných generálnym tajomníkom Rady Európy. Zmluvné strany oznámia generálnemu tajomníkovi Rady Európy meno svojho zástupcu najmenej dva mesiace pred uskutočnením stretnutia.

ČASŤ XI - Záverečné ustanovenia

Článok 31

Tento dohovor je otvorený na podpis členským štátom Rady Európy a Európskemu spoločenstvu. Podlieha ratifikácii, prijatiu alebo schváleniu. Ratifikačné listiny, listiny o prijatí alebo o schválení sa uložia u generálneho tajomníka Rady Európy.

Článok 32

1. Tento dohovor nadobudne platnosť prvý deň mesiaca, ktorý nasleduje po uplynutí šiestich mesiacov odo dňa, keď štyri členské štáty Rady Európy, vyjadrí svoj súhlas byť viazané dohovorom v súlade s ustanoveniami článku 31.

2. Pre každý signatársky štát, ktorý vyjadrí svoj súhlas byť viazaný týmto dohovorom neskôr, nadobudne tento dohovor platnosť prvý deň mesiaca, ktorý nasleduje po uplynutí šiestich mesiacov odo dňa uloženia ratifikačnej listiny, listiny o prijatí alebo o schválení.

Článok 33

1. Po nadobudnutí platnosti tohto dohovoru môže Výbor ministrov na základe rozhodnutia prijatého väčšinou podľa článku 20 písm. d) Štatútu Rady Európy, ako aj jednomyseľného hlasovania zástupcov zmluvných štátov, ktorí majú právo zasadať vo Výbore ministrov, vyzvať ktorýkoľvek ďalší štát, aby pristúpil k tomuto dohovoru.

2. Pre každý pristupujúci štát nadobudne tento dohovor platnosť prvý deň mesiaca, ktorý nasleduje po uplynutí šiestich mesiacov odo dňa uloženia listiny o prístupe u generálneho tajomníka.

Článok 34

1. Každý signatársky štát môže pri podpise alebo pri uložení ratifikačnej listiny, listiny o prijatí, schválení alebo o prístupe urobiť jednu alebo viac výhrad. K článkom 1 až 14 a k článkom 18 až 20 nemožno uplatniť žiadnu výhradu.

2. Každá zmluvná strana, ktorá urobila výhradu podľa predchádzajúceho odseku, ju môže odvolať úplne alebo čiastočne, zaslaním oznámenia generálnemu tajomníkovi. Odvolanie nadobudne platnosť dňom prijatia oznámenia generálnym tajomníkom.

3. Zmluvná strana, ktorá urobila výhradu k niektorému ustanoveniu tohto dohovoru, nemôže žiadať uplatňovanie tohto ustanovenia druhou zmluvnou stranou; ak je výhrada čiastočná alebo podmienená, môže žiadať také uplatňovanie tohto ustanovenia, k akému sa sama zaviazala.

Článok 35

1. Každý štát môže pri podpise alebo pri uložení ratifikačnej listiny alebo listiny o prijatí, schválení alebo o prístupe, uviesť územie alebo územia, na ktorých sa bude uplatňovať tento dohovor.

2. Každý štát môže kedykoľvek neskôr vyhlásením zaslaným generálnemu tajomníkovi rozšíriť uplatňovanie tohto dohovoru na ktorékoľvek iné územie uvedené v tomto vyhlásení. Tento dohovor nadobudne platnosť vo vzťahu k tomuto územiu prvý deň mesiaca, ktorý nasleduje po uplynutí šiestich mesiacov odo dňa prijatia tohto vyhlásenia generálnym tajomníkom.

3. Každé vyhlásenie urobené podľa dvoch predchádzajúcich odsekov sa bude môcť odvolať, pokiaľ ide o ktorékoľvek územie uvedené v tomto vyhlásení, oznámením zaslaným generálnemu tajomníkovi. Odvolanie nadobudne platnosť prvý deň mesiaca, ktorý nasleduje po uplynutí šiestich mesiacov odo dňa prijatia takéhoto oznámenia generálnym tajomníkom.

Článok 36

1. Ktorákoľvek zmluvná strana môže kedykoľvek vypovedať tento dohovor prostredníctvom oznámenia zaslaného generálnemu tajomníkovi.

2. Táto výpoveď nadobudne platnosť prvý deň mesiaca, ktorý nasleduje po uplynutí šiestich mesiacov odo dňa prijatia oznámenia generálnym tajomníkom.

Článok 37

Generálny tajomník oznámi členským štátom Rady Európy, Európskemu spoločenstvu a všetkým štátom, ktoré pristúpili k tomuto dohovoru

- a) každý podpis,
- b) uloženie každej ratifikačnej listiny, listiny o prijatí, schválení alebo o prístupe,
- c) každý dátum nadobudnutia platnosti tohto dohovoru v súlade s ustanoveniami článkov 32, 33 a 35,
- d) každý iný úkon, oznámenie alebo informáciu, ktoré sa týkajú tohto dohovoru.

Na dôkaz toho podpísaní, ktorí na to boli riadne splnomocnení, podpísali tento dohovor.

Dané v Štrasburgu 18. marca 1986 v angličtine a vo francúzštine, pričom obe znenia majú rovnakú platnosť, v jednom vyhotovení, ktoré zostane uložené v archíve Rady Európy. Generálny tajomník zašle overenú kópiu každému členskému štátu Rady Európy, Európskemu spoločenstvu a každému štátu, ktorý bol vyzvaný, aby pristúpil k tomuto dohovoru.